

Datum van inontvangstneming : 03/02/2015

Zaak C-610/14

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

29 december 2014

Verwijzende rechter:

Okresný súd Prešov

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 december 2014

Verzoekende partij:

Helena Kolcunová

Verwerende partij:

Provident Financial s. r. o.

BESLISSING

In de zaak tussen Helena Kolcunová (omissis), verzoekster, en Provident Financial, s.r.o., Bratislava (omissis), verweerster, over oneerlijke bedingen in overeenkomsten,

beslist

de Okresný súd Prešov als volgt:

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (omissis) en artikel 19, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de Europese Unie verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Moet richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten [hierna: „richtlijn 93/13”] aldus worden uitgelegd dat de dienst waarmee de aflossing van het consumentenkrediet wordt gewaarborgd en die bestaat in het invorderen in contanten van de door de consument betaalde termijnen van het krediet, het

eigenlijke voorwerp van de prestatie bij het consumentenkrediet vormt of het eigenlijke voorwerp van een afzonderlijke overeenkomst?

2. Moet richtlijn 87/102/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake het consumentenkrediet, zoals gewijzigd en aangevuld bij richtlijn 98/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998, aldus worden uitgelegd dat het jaarlijkse kostenpercentage ook de vergoeding voor de invordering in contanten van de termijnen van het krediet omvat, of een deel daarvan, wanneer die vergoeding aanzienlijk hoger is dan de kosten die voor die nevendienst noodzakelijk zijn, en moet artikel 14 van die richtlijn aldus worden uitgelegd dat het jaarlijkse kostenpercentage wordt omzeild wanneer de vergoeding voor de nevendienst de kostprijs van die dienst aanzienlijk overschrijdt en niet is opgenomen in het jaarlijkse kostenpercentage?

3. Moet [richtlijn 93/13] aldus worden uitgelegd dat het, om te voldoen aan het vereiste van transparantie van een nevendienst (indien het daadwerkelijk om een nevendienst gaat en niet om de prijs/vergoeding van het krediet zelf) waarvoor administratieve kosten worden betaald, volstaat dat de prijs van die administratieve dienst duidelijk en begrijpelijk (administratieve kosten) wordt aangegeven, ook al wordt niet nader aangegeven waarin die dienst bestaat?

4. Moet artikel 4, lid 2, van [richtlijn 93/13] aldus worden uitgelegd dat de enkele omstandigheid dat de administratieve kosten in de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage zijn opgenomen, betekent dat het gaat om de prijs/vergoeding van het krediet, en belet zulks rechterlijk toezicht op die kosten met het oog op de toepassing van die richtlijn?

5. Wanneer op vraag 3 wordt geantwoord dat het voorwerp van de administratieve dienst waarvoor die administratieve kosten moeten worden betaald, voldoende transparant is, vormt **[OR. 2]** die administratieve dienst, samen met alle prestaties die deze kan meebrengen, dan het eigenlijke voorwerp van het consumentenkrediet?

6. Moet artikel 4, lid 2, van [richtlijn 93/13] aldus worden uitgelegd dat voor de toepassing van deze richtlijn niet alleen de rente, maar ook de kosten van de kredietgever (ongeacht of zij zijn aangegeven in de overeenkomst, de algemene verkoopvoorwaarden of de tarieflijst) in de prijs/vergoeding van het krediet zijn inbegrepen, met als gevolg dat deze kosten, als eventuele prijs/vergoeding van het krediet, niet kunnen worden getoetst op hun evenredigheid met de dienst waarvoor zij moeten worden betaald?

II. De behandeling van de zaak wordt geschorst tot de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Motivering

I. Toepasselijke bepalingen van Unierecht

Harmonisatie van regelgeving

Bescherming van de consument bij de verlening van consumentenkrediet

II. Feiten

- 1 Verweerster is een bedrijf dat consumentenkrediet verleent. Uit soortgelijke zaken (omissis) blijkt dat verweerster de consument, ook herhaaldelijk, consumentenkredieten van een gering bedrag verleent. Op 27 oktober 2011 hebben de partijen in het hoofdgeding een consumentenkredietovereenkomst voor een bedrag van 600 EUR gesloten. Tegelijkertijd hebben zij ook een overeenkomst betreffende het waarborgen van de aflossing van het krediet gesloten, die de persoonlijke invordering van de termijnen toestaat.
- 2 Op basis van de kredietovereenkomst moet verzoekster voor de verlening van een consumentenkrediet van 600 EUR interesten betalen ten belope van 86,39 EUR en administratieve kosten ten belope van 120,60 EUR, in totaal 206,99 EUR, alsook een vergoeding van 309 EUR voor de invordering in contanten van de termijnen, in totaal dus een bedrag van 515,99 EUR, hetgeen uitgedrukt in een percentage overeenkomt met een jaarlijks tarief van 86 %. Indien alle interesten en kosten in het jaarlijkse kostenpercentage waren opgenomen, zou dit 228,66 % bedragen.
- 3 De interesten zijn in de overeenkomst aangegeven met een percentage, te weten 23,57 %.
- 4 De administratieve kosten zijn uitgedrukt als een absolute waarde, te weten 120,60 EUR.
- 5 De vergoeding voor de waarborg van de aflossing van de termijnen van het krediet is in de overeenkomst uitgedrukt als een absolute waarde, te weten 309 EUR.
- 6 Wat de administratieve kosten betreft, is niet duidelijk voor welke prestatie zij verschuldigd zijn en hoe zij zijn vastgesteld.
- 7 De vergoeding voor de waarborg (invordering in contanten) van de aflossing van het krediet vormt een substantieel deel van het bedrag dat de consument in verband met het consumentenkrediet moet betalen. Uit soortgelijke gedingen (omissis) blijkt dat de kredietgever de vergoeding voor de nevendienst (invordering van de termijnen van het krediet) aan de verschillende consumenten bepaalt op een vast percentage **[Or. 3]** van het kredietbedrag. Een hoger kredietbedrag leidt dan ook tot een evenredig hogere vergoeding voor de persoonlijke invordering van de termijnen van het krediet. Op dezelfde wijze stijgt

ook het bedrag van de administratieve kosten procentueel met het bedrag van het consumentenkrediet.

- 8 De kredietgever neemt de vergoeding voor de invordering in contanten van de termijnen van het krediet niet op in het jaarlijkse kostenpercentage en voert daartoe aan dat de desbetreffende overeenkomst geen beding van de consumentenkredietovereenkomst vormt.
- 9 Indien alle interesten en kosten alsmede de vergoeding voor het waarborgen van de aflossing van het krediet in het jaarlijkse kostenpercentage waren opgenomen, zou dat 228,66 % bedragen. In de overeenkomst wordt echter een jaarlijks kostenpercentage van 70,38 % vermeld, omdat de kredietgever de vergoeding voor het waarborgen van de aflossing van het krediet daarin niet opneemt.
- 10 Hieruit volgt dat consumenten zich in hun rechten aangetast voelen omdat de kosten voor de persoonlijke invordering van de termijnen van het krediet, die de totale prijs van het krediet aanzienlijk beïnvloeden, niet in het jaarlijkse kostenpercentage zijn opgenomen. In de overeenkomst noemt Provident Financial s.r.o. die totale prijs de „vergoeding voor de invordering van de termijnen in contanten”. Voor een krediet van 600 EUR belooft de totale vergoeding een bedrag van 309 EUR, met termijnen die wekelijks worden ingevorderd en een vaste prijs per invordering van 5,15 EUR.
- 11 De prijs van het krediet bestaat verder voor ongeveer 20 % uit administratieve kosten. In de loop van de procedure heeft de kredietgever verklaard dat die kosten alle administratieve kosten dekken. Uit de overeenkomst kan echter niet worden opgemaakt over welke administratieve handelingen het gaat en welke prestaties daadwerkelijk aan de consument worden verleend.

(omissis) [rechtspraak van rechters uit de Bondsrepubliek Duitsland]

(omissis)

(omissis) [rechtspraak van rechters uit de Tsjechische Republiek]

(omissis)

(omissis) **[OR. 4]** (omissis)

(omissis)

(omissis) [rechtspraak van rechters uit het Verenigd Koninkrijk, in het Tsjechisch]

- 12 De vennootschap Provident Financial s.r.o. betoogt dat die kosten duidelijk zijn bepaald in de vorm van een vast bedrag in euro en dus transparant zijn. Volgens de overeenkomst bedragen die administratieve kosten 120,60 EUR. De prijs van die administratieve kosten is inderdaad duidelijk aangegeven, maar de vraag rijst

of richtlijn 93/13 niet vergt dat niet alleen de prijs van de nevendienst duidelijk is, maar ook de prestatie die de consument daarvoor ontvangt.

- 13 De voor de toepassing van artikel 4, lid 1, van verordening nr. 93/13 relevante feiten van de zaak omvatten immers ook de prestatie die voor de administratieve kosten wordt verleend, maar welke die prestatie is, kan uit de overeenkomst niet worden opgemaakt. Bijgevolg rijst de vraag of de consument een prestatie krijgt die in zijn belang is en of het gaat om een reële prestatie.

III. Recht

Nationaal recht

Ten tijde van de totstandkoming van de overeenkomst was de overeenkomst tot waarborging van de aflossing van een krediet niet uitdrukkelijk geregeld in de rechtsorde van de Slowaakse Republiek.

Wet nr. 129/2010 op het consumentenkrediet en andere leningen aan consumenten en houdende wijziging van enkele wetten (hierna: „wet op het consumentenkrediet”)

§ 1, lid 2: „Voor de toepassing van deze wet wordt onder consumentenkrediet verstaan, een op een consumentenkredietovereenkomst gebaseerde tijdelijke verstrekking van geld in de vorm van een lening, krediet, uitstel van betaling of analoge financiële bijstand van een kredietgever aan een consument.”

§ 2: „Voor de toepassing van de onderhavige wet wordt verstaan onder:

[...]

d) consumentenkredietovereenkomst: overeenkomst waarbij de kredietgever zich ertoe verbindt om aan de consument een consumentenkrediet te verlenen en de consument zich ertoe verbindt het ontvangen geld terug te betalen en alle aan het consumentenkrediet verbonden kosten te vergoeden;

[...]

g) totale kosten van het consumentenkrediet [**Or. 5**]: alle kosten, met inbegrip van rente, commissielonen, belastingen en vergoedingen van welke aard ook, die de consument in verband met de kredietovereenkomst moet betalen en die de kredietgever bekend zijn, met uitzondering van de notariskosten; de totale kosten omvatten de kosten van de nevendiensten van de consumentenkredietovereenkomst, inzonderheid verzekeringspremies indien de consument gehouden is tevens een overeenkomst te sluiten voor de verstrekking van deze aanvullende diensten om een consumentenkrediet te verkrijgen of dat tegen de aangeboden voorwaarden te verkrijgen;

h) totaalbedrag ten laste van de consument: totaalbedrag van het consumentenkrediet en alle met het consumentenkrediet verbonden kosten ten laste van de consument;

i) jaarlijks kostenpercentage: totale kosten van de kredietovereenkomst uitgedrukt in een jaarlijks percentage van het totaalbedrag van het consumentenkrediet in de zin van artikel 19;

l) totaalbedrag van het consumentenkrediet; maximumbedrag of de som van alle financiële bijdragen die op basis van de kredietovereenkomst ter beschikking zijn gesteld.”

§ 19

„(1) Het jaarlijkse kostenpercentage van een consumentenkrediet wordt berekend aan de hand van de formule in bijlage 2.

(2) Voor de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage worden de totale kosten van het consumentenkrediet bepaald, met uitzondering van de boeten die de consument verschuldigd is voor de niet-nakoming van een van de verplichtingen die in de consumentenkredietovereenkomst zijn neergelegd en van de kosten, anders dan de aankoopprijs, die bij de consument opkomen bij de aankoop, in contanten of op krediet, van goederen of diensten. De kosten voor het beheer van de rekening waarop de betalingstransacties en de opnamen worden geregistreerd, de kosten voor het gebruik van een betaalmiddel waarmee bedragen kunnen worden betaald en opgenomen en de andere kosten voor de betalingstransacties zijn inbegrepen in de totale kosten van het consumentenkrediet, tenzij de opening van de rekening facultatief is en de kosten van de rekening duidelijk en afzonderlijk in de consumentenkredietovereenkomst of in een andere met de consument gesloten overeenkomst zijn aangegeven.”

Burgerlijk wetboek

§ 52a

„(1) Wanneer in het kader van een enkele onderhandeling meerdere consumentenovereenkomsten zijn gesloten of in één enkel document zijn opgenomen, wordt elk van die overeenkomsten afzonderlijk beschouwd.

(2) Indien echter uit de aard van de in lid 1 bedoelde overeenkomsten en uit de aan de partijen op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomsten bekende werkingssfeer ervan overduidelijk blijkt dat die overeenkomsten onderling verbonden zijn, is het sluiten van elk van die overeenkomsten de voorwaarde voor het sluiten van de andere. Het tenietgaan van een van die overeenkomsten anders dan door uitvoering of vervangende uitvoering brengt het tenietgaan, met dezelfde rechtsgevolgen, van de andere overeenkomsten mee.” **[Or. 6].**

§ 53

„(1) Consumentenovereenkomsten mogen geen bedingen bevatten die het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen aanzienlijk kunnen verstoren ten nadele van de consument (hierna: „oneerlijke bedingen”), met uitzondering van de bedingen betreffende het eigenlijke voorwerp van de prestatie of de passendheid van prijs, mits zij nauwkeurig, duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd, of de bedingen waarover afzonderlijk is onderhandeld.”

Recht van de Europese Unie

Richtlijn 87/102/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake het consumentenkrediet, zoals gewijzigd en aangevuld bij richtlijn 98/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998.

Considerans

„Overwegende dat in de programma’s van de Europese Economische Gemeenschap voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument [...] onder andere wordt bepaald dat de consument moet worden beschermd tegen oneerlijke kredietvoorwaarden en dat een harmonisatie van de algemene voorwaarden met betrekking tot het consumentenkrediet een prioritaire taak is;

Overwegende dat deze verschillen in wetgeving en praktijk tot gevolg hebben dat de consumentenbescherming op het gebied van het consumentenkrediet van lidstaat tot lidstaat verschilt;

Overwegende dat in de laatste jaren de aard van de voor consumenten beschikbare en door hen gebruikte kredieten grote wijzigingen heeft ondergaan; dat nieuwe vormen van consumentenkrediet zijn opgekomen en zich verder ontwikkelen;

Overwegende dat de consument adequate informatie moet ontvangen over de kredietvoorwaarden en -kosten en over zijn verplichtingen; dat deze informatie onder andere betrekking moet hebben op het jaarlijkse kostenpercentage voor het krediet of, bij gebreke daarvan, op het totale bedrag dat hij aan krediet moet betalen; dat, zolang geen besluit is genomen betreffende een communautaire methode of methoden voor de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage, de lidstaten de bestaande methoden of gebruiken voor de berekening van dit percentage moeten kunnen handhaven, of, zo dit onmogelijk is, bepalingen moeten opstellen om het totale kostenpercentage van het krediet voor de consument aan te geven;

[...]

Overwegende dat de overdracht van de rechten van de kredietgever uit hoofde van een kredietovereenkomst de positie van de consument niet mag verzwakken”.

Artikel 4, lid 2

„De schriftelijke overeenkomst bevat:

a) een opgave van het jaarlijkse kostenpercentage;

[...]

Wanneer het niet mogelijk is het jaarlijkse kostenpercentage aan te geven, moet de consument in de schriftelijke overeenkomst behoorlijk worden voorgelicht. Deze voorlichting moet tenminste de in artikel 6, lid 1, tweede streepje, voorgeschreven gegevens bevatten.”

„Artikel 14

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat de kredietovereenkomsten niet, ten nadele van de consument, afwijken van de bepalingen van het nationale recht die uitvoering geven aan of overeenstemmen met deze **[Or. 7]** richtlijn.

2. De lidstaten zien er verder op toe dat de door hen ter uitvoering van deze richtlijn vast te stellen bepalingen niet kunnen worden omzeild door een overeenkomst een bijzondere vorm te geven, met name door het kredietbedrag over verschillende overeenkomsten te verdelen.”

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten

„Artikel 4

1. Onverminderd artikel 7 worden voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding van een overeenkomst alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft.

2. De beoordeling van het oneerlijke karakter van bedingen heeft geen betrekking op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd.

Artikel 5

In het geval van overeenkomsten waarvan alle of bepaalde aan de consument voorgestelde bedingen schriftelijk zijn opgesteld, moeten deze bedingen steeds duidelijk en begrijpelijk zijn opgesteld. In geval van twijfel over de betekenis van een beding, prevaleert de voor de consument gunstigste interpretatie. Deze uitleggingsregel is niet van toepassing in het kader van de in artikel 7, lid 2, bedoelde procedures.

Artikel 6

1. De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.”

IV. De prejudiciële vragen

In de onderhavige zaak stelt verzoekster schending van haar consumentenrechten. Het geding betreft, onder andere, de vaststelling van eventuele oneerlijke bedingen (omissis) in het kader van de betrekkingen tussen de betrokken partijen. Niettemin bestaan twijfels over de uitlegging van het recht van de Europese Unie.

Kenmerkend voor de onderhavige zaak is dat de interesten voor het consumentenkrediet slechts ongeveer 15 % van de totale door de consument voor dat krediet betaalde prijs vertegenwoordigen. Gebleken is dat de kredietgever een groot deel van die interesten heeft vervangen door kosten voor nevendiensten, waarvan er één slechts algemeen als administratieve dienst is aangemerkt.

De tegenprestatie, in de vorm van interesten, voor een lening van 600 EUR is dus gelijk aan 86,39 EUR, maar de consument moet tevens administratieve kosten betalen ten belope van 120,60 EUR en een vergoeding van 309 EUR voor de invordering van de termijnen; in totaal dus **[OR. 8]** 515,99 EUR in een periode van 60 weken.

Die conclusie wordt bevestigd door meerdere andere rechtszaken waarin consumenten tegen verweerster opkomen en waaruit duidelijk blijkt dat zowel het bedrag van de administratieve kosten als de vergoeding voor de persoonlijke invordering van de termijnen van het krediet is uitgedrukt in een percentage van het verleende consumentenkrediet. Het lijkt ongerijmd dat de prijs voor de nevendiensten van administratieve aard niet wordt gerelateerd aan de daadwerkelijk opgekomen kosten, maar aan het bedrag van het verleende consumentenkrediet. Bovendien is de bijkomende rechtshandeling betreffende de administratieve kosten niet transparant wat het voorwerp ervan betreft; dat is namelijk niet aangegeven.

Het gevaar van de overheveling van interesten naar kosten voor nevendiensten is dat het, door het onrechtmatig aanbieden en opleggen van voorwaarden op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst, mogelijk wordt een aanzienlijk deel van de kosten voor het consumentenkrediet buiten het jaarlijkse kostenpercentage te houden, ten detrimente van de transparantie van de voorwaarden van de overeenkomst en van de mededinging op de markt van consumentenkredieten.

Het antwoord van het Hof van Justitie is van belang voor het wegnemen van twijfel over de uitlegging van de transparantie van het voorwerp van de nevenovereenkomst over de administratieve kosten, in het bijzonder voor de vraag of voor de toepassing van de richtlijn betreffende oneerlijke bedingen in overeenkomsten de bewoordingen die verwijzen naar het exacte bedrag van de administratieve kosten, als een transparante aanduiding van dat voorwerp kunnen worden beschouwd.

De uitlegging van het Hof van Justitie is daarnaast van belang om rechterlijke toetsing te voorkomen waar het gaat om het eigenlijke voorwerp van de prestatie in het kader van een overeenkomst over de wijze van waarborging van de aflossing van de lening.

Verder rijst de vraag of het bedrag van de kosten een relevante omstandigheid is in de zin van artikel 4, lid 1, van richtlijn 93/13.

Uitleggingsvragen rijzen er ook over de afbakening van het eigenlijke voorwerp van de prestatie, het voorwerp van de nevendienst van persoonlijke invordering van de termijnen van het krediet en het voorwerp van de administratieve kosten.

De uitlegging wordt ook bemoeilijkt door het feit dat de bewoordingen van § 53, lid 1, tweede volzin, van het Slowaakse burgerlijk wetboek ten tijde van de totstandkoming van de overeenkomst vergelijkbaar waren met die van artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13. De vraag moet dus worden beantwoord of de passendheid van de prijs enkel betrekking heeft op het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst – en op dat wat kan worden beschouwd als het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst bij een kredietovereenkomst (omissis) – of op de prijs als geheel, en of de prijs van een kredietovereenkomst enkel wordt gevormd door de interesten of ook door de kosten (of een geheel van kosten) en dus noch de interesten, noch de kosten kunnen worden getoetst (de prijs van een krediet is in de Slowaakse wet op het consumentenkrediet omschreven als de totale kosten van het consumentenkrediet).

(omissis)

(omissis) **[OR. 9]**

(omissis)

Prešov, 17 december 2014

JUDr. Rastislav Sikorjak

Alleensprekend rechter

(omissis)